

INFORMACJE O OŚRODKACH DAWCÓW SZPIKU

Dlaczego potrzebni są nowi Dawcy Szpiku?

Jedynie dla 25-30% chorych znajduje się dawcę rodzinnego. W pozostałych przypadkach poszukuje się dawcy niespokrewnionego. Niestety nie dla każdego chorego udaje się obecnie znaleźć odpowiedniego dawcę. Istnienie dwóch obcych osób o identycznych kombinacjach antygenów zgodności tkankowej waha się między 1:100 a nawet 1:1 000 000.

Dzięki pozyskaniu dużej liczby potencjalnych i niespokrewnionych dawców szpiku zwiększa się prawdopodobieństwo szybkiego doboru zgodnego dawcy.

Na znalezienie odpowiedniego dawcy niespokrewnionego wpływa częstość występowania podobnych antygenów HLA w określonej populacji. Dlatego najłatwiej jest znaleźć dawcę w tym samym obszarze etnicznym – dla Polaka w Polsce. Podobnie jak na określonym obszarze dominują osoby o określonym wyglądzie zewnętrznym (np. raczej jasna skóra, stosunkowo jasne oczy i włosy) – tak samo rzecz się ma z antygenami zgodności tkankowej (HLA).

Potrzeby są ogromne i istnieje duża grupa osób, która mogłaby powiększyć naszą bazę dawców szpiku. **Często osoby te potrzebują impulsu, by się zmobilizować - niektórzy nie wiedzą, jak jest to ważne, część sądzi, że ich to nie dotyczy, część nie wie, że mogłaby pomóc.** Zależy nam, aby zachęcić i przekonać młodych ludzi, że dzieląc się częścią siebie mogą dać komuś najpiękniejszy prezent - ŻYCIE.

Rejestr Niespokrewnionych Dawców Szpiku

W Polsce istniało kilka Rejestrów, ale od 2009 tworzą one całość - Centralny Rejestr Niespokrewnionych Dawców Szpiku Kostnego, którym administruje POLTRANSPLANT.

Młodzi ludzie, którzy zgłaszają się do bazy potencjalnych dawców szpiku, będą w niej zarejestrowani przez wiele lat, dlatego decyzja ta musi być świadoma i przemyślana!

Aby chęć pomocy nie poszła na marne, bardzo prosimy o aktualizowanie swoich danych kontaktowych – adresów, telefonów, adresów mailowych. Aktualizacja danych teleadresowych ma ogromne znaczenie – umożliwia ona szybkie dotarcie do dawcy w przypadku znalezienia odpowiadającego mu biorcy. Mając aktualne dane będziemy w stanie szybciej się z Państwem kontaktować i pomóc choremu czekającemu na przeszczep. A w tak poważnych sytuacjach czas naprawdę ma znaczenie!

Kto może zostać dawcą ?

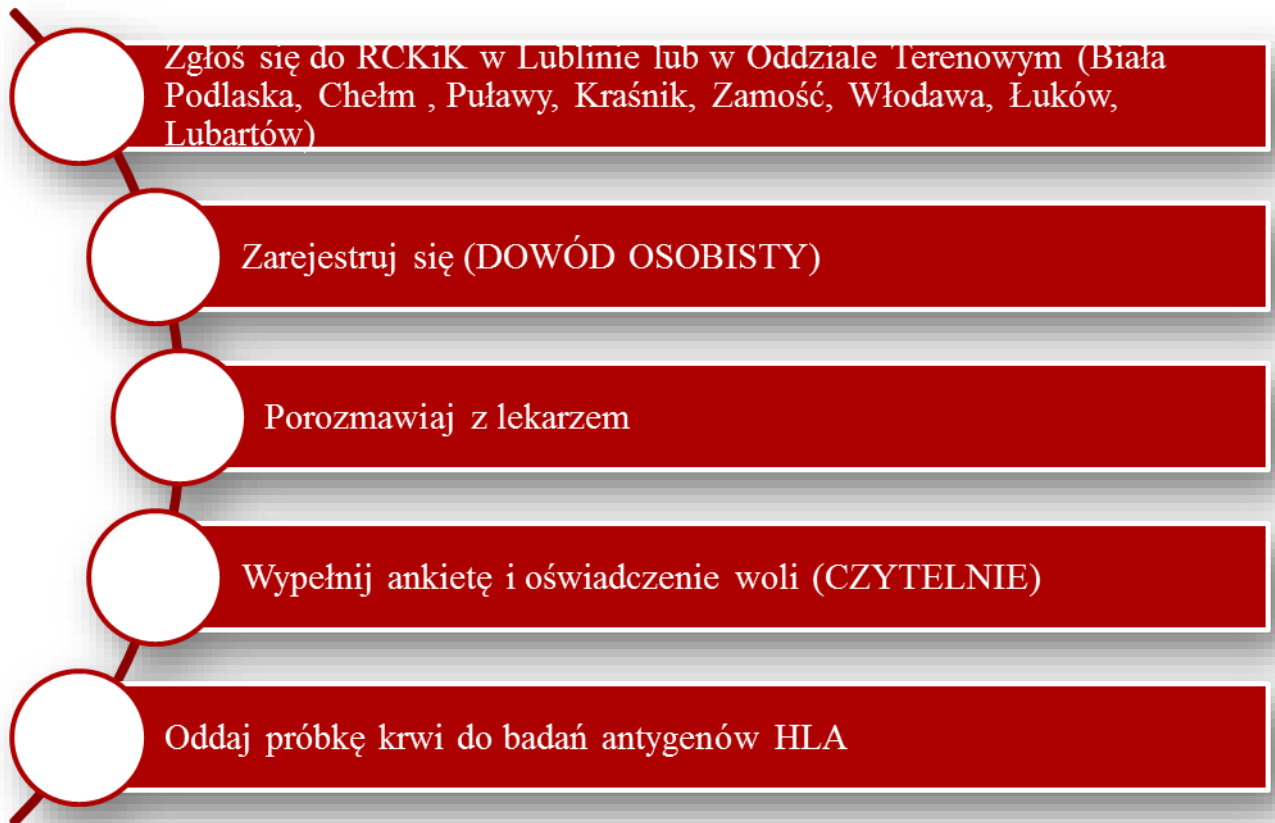
Dawcą szpiku może zostać każdy zdrowy człowiek w wieku od 18 do 50 lat

Kto nie może zostać dawcą ?

- ✘ Ci, którzy ważą mniej niż 50kg lub mają dużą nadwagę (BMI powyżej 40)
- ✘ z poważnymi chorobami przewlekłymi:
  - choroby serca i układu krążenia,
  - choroby krwi,
  - padaczka i inne schorzenia neurologiczne,
  - anemia,
  - choroby nerek i układu moczowego,

- kiła,
  - gruźlica,
  - choroby autoimmunologiczne,
  - choroby nowotworowe,
  - przewlekłe choroby skóry, m. in. łuszczyca,
  - przebyte wirusowe zapalenie wątroby.
  - osoby uzależnione od leków, alkoholu, narkotyków i innych substancji (palenie papierosów nie wyklucza z oddawania szpiku)
- ✘ Osoby należące do którejkolwiek z grup podwyższonego ryzyka zakażenia
- często zmieniający partnerów seksualnych,
  - utrzymujące kontakty seksualne z osobami stosującymi narkotyki dożylnie
  - utrzymujące kontakty seksualne z wieloma partnerami
  - utrzymujące kontakty seksualne w celach zarobkowych
  - utrzymujące kontakty seksualne z osobami, u których testy w kierunku HIV, kiły lub żółtaczki wypadły dodatnio

Jak zostać Dawcą Szpiku?

TO WSZYSTKO!

Im więcej potencjalnych, Niepokrewnionych Dawców Szpiku jest zarejestrowanych w Bankach Dawców Szpiku, tym większe są szanse znalezienia dla chorego identycznego Dawcy Niepokrewnionego

Jeżeli decydujesz się zostać dawcą komórek krwiotwórczych, musisz pamiętać, że:

1. Komórek krwiotwórczych nie oddaje się tak jak składników krwi, które czekają na potencjalnego biorcę. Komórki krwiotwórcze pobiera się tylko i wyłącznie dla konkretnego biorcy, który ma podobne antygeny zgodności tkankowej jak dawca. Może się tak zdarzyć, że nigdy nie zostaniesz poproszony o oddanie szpiku, możesz jednak być o to poproszony więcej niż jeden raz.
2. Oddanie szpiku jest honorowe i bezpłatne.
3. Pobrane komórki krwiotwórcze zostaną przeszczepione potrzebującemu biorcy. Dawca nie może zgłaszać jakichkolwiek kryteriów wyboru biorcy, szczególnie co do płci, wieku, narodowości, wyznania czy pochodzenia społecznego.
4. Zatajenie przez dawcę przebytych chorób czy innych czynników ryzyka może spowodować wystąpienie u biorcy poważnych powikłań, wpływających na jego zdrowie lub życie.
5. Po zgłoszeniu się do Rejestru Dawców Szpiku dawca w każdej chwili może wycofać swoją zgodę na oddanie szpiku, ale musisz pamiętać, że decydując się na taki krok po rozpoczęciu przygotowań pacjenta do przeszczepu (chemio- i/lub radioterapia) narażasz jego życie.
6. Oddanie szpiku jest anonimowe. Dawca i biorca pozostają co najmniej przez rok sobie nieznani. Po upływie co najmniej roku od udanego przeszczepu może dojść do spotkania dawcy i biorcy, organizowanego przez ośrodek przeszczepowy, wyłącznie za zgodą zarówno dawcy jak i biorcy.
7. Bardzo prosimy wszystkie osoby zarejestrowane w naszym Ośrodku Dawców Szpiku o zgłaszanie do ODS RCKiK w Lublinie wszelkich informacji o zmianie miejsca zamieszkania, adresu do korespondencji i/lub numeru telefonu, adresu e-mail, poprzez przesłanie pocztą w/w informacji na adres:

OŚRODEK DAWCÓW SZPIKU

Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Lublinie

20-078 Lublin, ul. I Armii Wojska Polskiego 8
lub przekazanie informacji drogą e-mailową na adres:
ods@rckik.lublin.pl

Zgłosiłem się do rejestru – co dalej?

Jeśli okaże się, że osoba chora poszukująca dawcy szpiku ma antygeny zgodności tkankowej podobne do potencjalnego dawcy zarejestrowanego w ODS Lublin, zostanie on poproszony o zgłoszenie się na badania uzupełniające.

Badania te mają na celu ustalenie stopnia zgodności jego HLA z konkretnym biorcą oraz potwierdzenie, że nie jest zakażony żadnym wirusem, który mógłby wywołać powikłania przeszczepowe u biorcy.

Dopiero, gdy potwierdzi się zgodność między dawcą, a chorym rozpoczyna się ostateczna wnikliwa kwalifikacja medyczna dawcy odbywająca się w wyspecjalizowanym ośrodku

pobierającym, najbliżej miejsca zamieszkania dawcy po której następuje pobranie szpiku lub komórek macierzystych z krwi obwodowej.

Termin pobrania zsynchronizowany jest z przygotowaniem pacjenta do transplantacji. Szpik dostarczony jest do kliniki transplantacyjnej przez specjalnego kuriera i podany choremu drogą kroplówki.

Pobranie szpiku lub komórek macierzystych odbywa się w jednym ze szpitali (określonym jako ośrodek pobierający), który posiada duże doświadczenie w dziedzinie hematologii i transplantologii.

Gdy taki ośrodek znajduje się poza miejscem zamieszkania potencjalnego dawcy, zostanie on poproszony o przyjazd do szpitala wskazanego przez ośrodek dawców, w którym dawca jest zarejestrowany. Ośrodek dawców ponosi wszelkie koszty przejazdu dawcy, koszty ubezpieczenia i ewentualnego pobytu w szpitalu lub hotelu. Najczęściej ODS sam organizuje transport dawcy do ośrodka pobierającego i z powrotem.

Jak pobiera się szpik?

Komórki krwiotwórcze i szpik pobiera się w specjalistycznej klinice. Istnieją dwie metody pobierania komórek krwiotwórczych: z krwi obwodowej metodą aferezy przy użyciu urządzenia o nazwie separator (stosowana częściej – 8 na 10 pobrań) lub ze szpiku w znieczuleniu ogólnym poprzez nakłucie talerzy biodrowych.

I Metoda aferezy Pobieranie komórek macierzystych z krwi obwodowej odbywa się przy wykorzystaniu separatora komórkowego w czasie zabiegu tzw. aferezy po wcześniejszej stymulacji dawcy za pomocą „czynników wzrostu”. Stymulacja polega na podskórnym podawaniu przez 5 dni zastrzyku z czynnika mobilizującego komórki krwiotwórcze szpiku i umożliwiającego przenikanie ich ze szpiku do krwi obwodowej. Sam zabieg aferezy polega na pobieraniu krwi żyłnej przez separator, izolowaniu z niej komórek macierzystych i zwróceniu pozostałej krwi do żyły dawcy. Ostatecznie pobiera się ok. 200 ml preparatu zawierającego komórki krwiotwórcze. Zabieg trwa ok. 3-4 godzin i wygląda podobnie jak rutynowe pobieranie płytek krwi metodą aferezy w centrach krwiodawstwa. Czasem jest potrzeba ponownego pobrania komórek macierzystych następnego dnia w celu uzyskania odpowiedniej ich liczby do przeszczepu. Bezpośrednio po zabiegu dawca może iść do domu. Dawcy w dniu po zabiegu czują się różnie – niektórzy od razu podejmują normalną aktywność, inni odczuwają zmęczenie lub senność jak po źle przespanej nocy, więc przez resztę dnia wolą odpoczywać.

II Pobranie szpiku z nakłucia talerza kości biodrowej odbywa się w warunkach sali operacyjnej aby zapewnić bezpieczeństwo i sterylność. Dawca jest wprowadzany do znieczulenia ogólnego przez anestezjologa. Następnie po dokładnym odkażeniu okolicy miejsca pobrania, specjalną igłą pobiera się z talerza kości biodrowej potrzebną ilość szpiku. Zabieg trwa ok. 1,5-2 godzin. Szpik pobierany jest do specjalnego pojemnika zawierającego płyn przeciwkrzepliwy, a po pobraniu poddany specjalnej preparatyce.. Po wybudzeniu dawca pozostaje w szpitalu do następnego dnia – jest to związane z „dochodzeniem do siebie” po znieczuleniu ogólnym.

Niezależnie od metody pobrania, bezpośrednio po pobraniu komórki krwiotwórcze są przewożone przez specjalnego kuriera (w Polsce karetką lub helikopterem medycznym, dla chorych z zagranicy transportem lotniczym) do ośrodka w którym znajduje się chory i po odpowiednim przygotowaniu są przeszczepiane choremu (w kroplówce) tego samego lub następnego dnia.

Czy coś z tego mam?

- Oddanie szpiku do przeszczepienia jest darem dawcy dla chorego, tym samym jest **ANONIMOWE I NIEODPŁATNE**
- Dawca nie ponosi **ŻADNYCH KOSZTÓW** związanych z dojazdem, zakwaterowaniem, pobytem w szpitalu itp.
- Czas nieobecności w pracy lub w szkole usprawiedliwiany jest zwolnieniem lekarskim
- Wynagrodzeniem dla Dawcy jest fakt, że tylko **ON jako jedyna osoba na świecie** mogła uratować życie właśnie tego chorego człowieka
- Dawcy szpiku lub innych regenerujących się komórek i tkanek przysługuje tytuł „Dawca Przeszczepu”
- Dawcy Przeszczepu, który oddał szpik lub inne regenerujące się komórki i tkanki więcej niż raz oraz dawcy narządu, przysługuje tytuł „Zasłużony Dawca Przeszczepu”
- Dawcy Przeszczepu i Zasłużonemu Dawcy Przeszczepu przysługują uprawnienia do korzystania poza kolejnością z ambulatoryjnej opieki zdrowotnej
- Zasłużonemu Dawcy Przeszczepu przysługują uprawnienia do bezpłatnego zaopatrzenia w leki podstawowe i uzupełniające oraz leki, które świadczeniobiorca posiadający tytuł „Zasłużonego Dawcy Przeszczepu” może stosować w związku z oddawaniem szpiku lub innych regenerujących się komórek i tkanek (do wysokości limitu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy)*
- Czasem ośrodki przeszczepowe organizują spotkanie Dawca-Biorca

*Wykaz leków, które świadczeniobiorca posiadający tytuł „Zasłużonego Dawcy Przeszczepu” może stosować w związku z oddawaniem szpiku lub innych regenerujących się komórek i tkanek określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie wykazu leków dla świadczeniobiorcy posiadającego tytuł "Zasłużonego Honorowego Dawcy Krwi" lub "Zasłużonego Dawcy Przeszczepu" (Dz. U. Nr 23, poz. 119).